

Пропозиції
Державної аудиторської служби України
до законопроекту «Про внесення зміни до розділу Х «Прикінцеві та
перехідні положення» Закону України «Про публічні закупівлі» щодо
забезпечення умов для виконання договорів про закупівлю робіт та
послуг», який уніс народний депутат України Роксолана Підласа та інші,
реєстр. номер 8202 від 11 листопада 2022 р.
до першого читання

Законопроект потребує доопрацювання.

1. У розділі I:

1) в абзаці третьому та четвертому:

доопрацювати норми щодо відповідності тексту законопроекту його обґрунтуванню;

переглянути норми щодо єдиного підходу зміни ціни до всіх договорів, що пропонується законопроектом;

уточнити норми щодо встановлення замовника експертизи та джерела здійснення витрат на її проведення;

доопрацювати норми щодо встановлення на рівні акта Кабінету Міністрів України критеріїв відбору договорів про закупівлю робіт (послуг поточного ремонту), за якими можуть бути внесені зміни до істотних умов договору та встановлено порядок зміни ціни замовником;

встановити норми щодо окремого підходу до відбору договорів про закупівлю проектів будівництва та ремонтів на територіях країни, які розташовані в районах проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації.

2) в абзаці п'ятому:

виключити посилання на пункти 9 та 10 частини п'ятої статті 41 Закону України «Про публічні закупівлі» або узгодити нумерацію з положеннями цього Закону.

2. Реалізація норм законопроекту передбачає досягнення мети (уникнення ризиків невиконання укладених контрактів) шляхом унормування права збільшення ціни договору про закупівлю робіт з причини збільшення вартості матеріалів через стрімкі інфляційні процеси та зміни в економіці, що відбуваються під час воєнного стану.

Водночас зміни, запропоновані в абзацах третьому та четвертому розділу I законопроекту не відповідають обґрунтуванню, наведеному у пояснювальній записці. Запропонованими нормами законопроекту не передбачено, що збільшення ціни допускається відповідно до збільшення вартості матеріалів.

Як зазначено у пояснювальній записці до законопроекту, метою внесення запропонованих змін до Закону України «Про публічні закупівлі» є уникнення ризиків невиконання укладених контрактів.

Водночас, як свідчить практика державного фінансового контролю, основними причинами невиконання укладених договорів закупівлі робіт, послуг з поточного ремонту є неспроможність підрядників забезпечити будівництво, ремонти або відсутність бюджетного фінансування цих проєктів.

Слід зазначити, що в умовах воєнного стану значна кількість підрядників зазнали руйнації або пошкодження активів, працівники були змушені виїхати за кордон, тимчасово переміститися в межах країни. На фінансову спроможність таких підприємств та організацій суттєво вплинули обставини непереборної сили, зокрема через розриви логістичних ланцюгів.

При цьому загальний єдиний підхід зміни ціни до всіх договорів, що пропонується законопроектом, не є виваженим, містить корупційні ризики, а прийняття законопроекту у запропонованій редакції, на думку Держаудитслужби, призведе до ризиків перегляду ціни за договорами, які не виконувалися багато років через недобросовісність підрядника, а пролонговувалися за згодою (незапереченням) замовника.

Слід зазначити, що наразі чинні норми законодавства у сфері будівництва забороняють здійснювати коригування проєктів на об'єкти, що побудовані повністю або частково відповідно до затвердженого проєкту, крім випадків, пов'язаних з вимогами безпеки.

Під час обґрунтування потреби прийняття законопроекту не висвітлені питання щодо встановлення замовника експертизи та джерела здійснення витрат на реалізацію його положень, а саме: за рахунок яких коштів будуть здійснені витрати на перегляд кошторисної частини проєкту об'єктів будівництва, що побудовані частково згідно з затвердженим проєктом, та витрат на проведення експертизи.

Водночас проведеним аналізом здійснених закупівель робіт з ремонту доріг встановлено, що загальна сума укладених договорів за 2020–2022 роки сягнула 504,4 млрд грн. На вартість експертизи впливають, зокрема, усереднені відсоткові показники вартості експертизи проєктів будівництва та кошторисна вартість будівництва, склад експертів, що становитиме значні суми витрат на проведення експертиз лише за укладеними договорами з ремонту доріг.

З огляду на зазначене, потребують встановлення на рівні акта Кабінету Міністрів України критерії відбору договорів про закупівлю робіт (послуг поточного ремонту), за якими можуть бути внесені зміни до істотних умов договору та встановлено порядок зміни ціни замовником.

Ефективна реалізація норм законопроекту в умовах обмеженого фінансування неможлива без:

- 1) документальної фіксації пріоритетності завершення будівництва (поточного ремонту) об'єкта (орган управління замовника, замовник), у бюджетному періоді протягом якого буде здійснюватися фінансування (з урахуванням проєктного строку виконання робіт);

- 2) документального підтвердження станом на дату проведення експертизи проєкту (замовник, підрядник, служби технічного нагляду, експерти, громадськість тощо):

обсягів фактично виконаних робіт / наданих послуг;
обсягів та вартості переданих матеріалів замовника підряднику, інвентаризація матеріалів, які були вже закуплені підрядником для забезпечення виконання договору;

3) встановлення умови щодо повернення у повному обсязі сум отриманих підрядником авансів у разі не підтвердження їх використання за цільовим призначенням на виконання договору;

4) встановлення умови однократного внесення таких змін (збільшення ціни договору) та умови виконання незавершених обсягів робіт протягом проектного строку виконання робіт;

5) обмеження або заборона зміни ціни договору закупівлі робіт, що були укладені з недобросовісними підрядниками, які продовжують строк дії договорів при отриманій попередній оплаті та фактично повинні були виконати зобов'язання до настання воєнного стану;

б) перегляду та підтвердження сторонами договору:

продлонгації строку стягнення забезпечення виконання договору у разі його наявності;

оновлених строків етапів виконання та закінчення робіт (будівництва об'єкта);

гарантійних строки якості закінчених робіт (експлуатації об'єкта будівництва);

відповідальності сторін за порушення умов договору.

Слід зазначити, що значна кількість проектів будівництва реалізовувалася на територіях країни, які розташовані в районах проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні). Тому окремого підходу до відбору потребують договори про закупівлю проектів будівництва та ремонтів на таких територіях. Крім того, замовник у разі усунення обставин обумовлених воєнним станом повинен дослідити потребу внесення змін до проектів будівництва та зафіксувати всі руйнації, пошкодження, що зазнали об'єкти будівництва, та потребу перегляду обсягів робіт або послуг, що своєю чергою потребуватиме змін до проектної документації.

Аналогічні пропозиції щодо доопрацювання законопроекту в частині зміни істотних умов договору про закупівлю послуг з поточного ремонту (без зміни обсягів таких послуг та без зміни їх якості).

Слід також зазначити, що частина п'ята статті 41 Закону України «Про публічні закупівлі» не містить пунктів 9 та 10.

Заступник Голови Державної
аудиторської служби України

Юлія СОЛЯНИК